

FN-forbundets Nyhedsbrev

Årgang 4, nr. 2, februar 2009

Indhold i dette nummer:

NYT fra FN-forbundet.....	2
Norden for FN	3
I folkerettens "værksted"	4
INTERNATIONALT OVERBLIK ved Henrik Døcker	8

Deadline for stof til næste nummer af nyhedsbrevet er den 23. marts 2009.

Udgivet af FN-forbundet, Store Kongensgade 36, 4.th., 1264 København K, www.una.dk,
e-mail: fnforbundet@una.dk, ISSN: 1901-645X
Redaktion: Anni Herfort Andersen, Henrik Døcker, Hanne Steinmeier og Jørgen Estrup
(ansvarshavende)

NYT fra FN-forbundet

Ny hjemmeside stadig på vej

FN-forbundet hjemmeside blev desværre hacket ved udgangen af 2008, og det var nødvendigt at 'lægge siden ned'. Arbejdet med etablering af en ny hjemmeside er godt i gang. Layouteren

har afsluttet sit arbejde, p.t. arbejdes der på den tekniske side af sagen, og vi håber på meget snart at kunne gå i gang med at lægge tekst mv. op på siden.

Norden for FN

Af Lave K. Broch, bestyrelsesmedlem i FN-forbundet

Norges tidligere udenrigsminister – og ambassadør i Danmark – Thorvald Stoltenberg står i spidsen for 13 forslag om et tættere nordisk samarbejde inden for udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Forslagene rummer alt fra en fælles nordisk fredsstyrke til en gensidig sikkerhedsgaranti. Men noget af det vigtigste er, at Stoltenberg understreger, at FN samler Norden.

Stoltenbergs forslag er bestemt i Danmarks interesse. Både rent sikkerhedspolitisk – fordi sandsynligheden for at vi kan stole på hinanden i krisetider er meget høj – men især fordi forslaget lægger op til, at Norden skal arbejde for et stærkere FN, der ikke domineres af stormagter, men som skaber grundlag for en international retsorden. Det kan Norden være med til at sikre, og vi har gode forudsætninger for at tage fører-

trøjen på i FN. Danmark bør derfor bakke helhjertet op om Stoltenbergs forslag.

Men det havde været en fordel, hvis de nordiske lande samtidig kunne omgøre deres beslutning om at nedlægge af FN-styrken SHIRBRIG. Styrken blev oprettet på dansk initiativ, og den har den fordel, at de nordiske lande indgår i et samarbejde med lande fra flere kontinenter. Styrken er desuden den eneste permanente fredsstyrke, der kun opererer for FN og flager med FN-flag. En nordisk fredsstyrke er ikke det værste alternativ til SHIRBRIG. Men vi må også huske, at opbygningen af globale strukturer bør være et centralt mål for Norden.

Stoltenbergs 13 forslag kan ses her: http://www.um.dk/NR/rdonlyres/E8B655AC-0F59-4FCF-994F-8866FA8F5D32/0/NordiskRapp_no_web.pdf

I folkerettens "værksted"

Refleksioner over folke- drabskonventionen fra en konference i Haag

Af Henrik Døcker

Folkeret 'plejes' mange steder i denne verden, men på en særlig betydningsfuld måde lige akkurat i Haag. Det var her *fredspaladset* som sæde for Den Internationale Domstol blev taget i brug i 1922, og det er i denne by, at også *Straffetribunalet for Eksjugoslavien* og *Den Internationale Straffedomstol* i dag har til huse. Intet var derfor mere naturligt end at markere 60-året for konventionen til *bekæmpelse af folkedrab*, vedtaget af FN-generalforsamlingen den 9. december 1948, just her.

Tæt ved 400 historikere, jurister samt andre akademikere og eksperter fik ved en to-dages konference i december lejlighed til at møde såvel aktører som forskere med det tættest mulige forhold til indsatsen mod og studiet af folkedrab. Man tør sige, at ikke alene nederlænderen *Hugo Grotius'*, men også polakken *Raphael Lemkins* ånd svævede over forsamlingen, idet både *folkerettens fader* og *folkedrabskonventionens ophavsmand* var inspiratorer for den indholdsrig udveksling af informationer og tanker.

I erindring om den polske idealist Lemkin

Mens Grotius (1583-1645) især huskes

for sine banebrydende ideer om *det åbne hav* og *søterritoriets udstrækning* huskes Lemkin (1900-1959) alene for fastsættelsen af folkedrabsbegrebet. Han er dermed et enestående eksempel på et enkelt menneske, som udrettede noget skelsættende - endog uden at indehave noget offentligt embede. Som polsk-jødisk flygtning kom Lemkin til USA under 2. Verdenskrig. Med sig havde han erfaringer som statsadvokat i Mellemkrigsårenes Polen og fra Folkeforbundet i Geneve, men først og fremmest havde han i tankerne at skabe en *international forpligtelse til at bekæmpe og straffe politiske massemyrderier*.

Han kunne glæde sig over, at konventionen ved 20 staters ratifikation allerede i 1951 blev gældende folkeret for disse staters vedkommende, og at Sovjetunionen ratificerede så tidligt som i 1954. Det USA, som havde taget så gæstfrit imod ham, og hvor en række politikere havde givet ham og konventionen kraftig opbakning, ventede i imidlertid hermed helt til 1988. Men i det hele taget fik konventionen ingen betydning i tæt ved 50 år efter dens undfangelse. Og det uanset at netop Sovjetunionen vel havde gjort sig skyldig i forfærdende folkedrab over for flere folkeslag i Kaukasus (tjetjernerne, krimtatarerne m.fl.), hvortil kom *forbrydelser mod menneskeheden* i stor skala, men særlig grusomt i Ukraine. Og ja, for resten har både *Serbien*, *Rwanda* og

Sudan ratificeret konventionen mod folkedrab.

Hvad der skuffede Lemkin mest var dog nok, at der ikke i tilknytning til folkedrabskonventionen blev oprettet nogen *international straffedomstol*. Grusomhederne ca. 45 år senere begået af Rwandas *hutu-befolkning* mod *tutsierne* (ombringelse af 800.000 mennesker på en måned) i 1994 og Serbiens nedslagtning af civile bosniakker (særlig markant drabet på 7000 mænd og drenge i Srebrenica i 1995) førte til nedsættelse af straffetribunaler for hhv. Eksjugoslavien og Rwanda til pådømmelse af folkedrab, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden – samlet set ofte kaldet *alvorlige brud på folkeretten*.

Skal Sudans præsident på international anklagebænk?

Selv disse to forfærdende eksempler har som bekendt ikke standset forekomsten af folkedrab. De væbnede angreb på *Darfur-bønderne* i Sudan betegnes efterhånden af mange eksperter som folkedrab, men falder under alle omstændigheder ind under betegnelsen *forbrydelser mod menneskeheden*. Også i forsøgene på at sætte ind mod denne politiske masseforbrydelse indtager USA dog på en måde farisæerens rolle, som den store moralvogter, der ikke desto mindre *ikke* selv vil være forpligtet af noget, her af folkeretten. USA var først til officielt at kalde massakrerne i Sudan for folkedrab.

Det er nemlig ved den nye permanente *Internationale Straffedomstol*, at der søges

rejst sag mod Sudan for at stå bag folkedrabet – i en situation hvor for resten hverken Sudan eller USA har ratificeret *Rom-statutten*, restgrundlaget for domstolen (forkortet ICC). Imidlertid er det muligt med FN-Sikkerhedsrådets accept ganske uanset hvem, der har ratificeret, at rejse sag mod en stat. Anklageren ved ICC, argentineren *Luis Moreno-Ocampo* forklarede på Haag-konferencen hvor vanskeligt det havde været at efterforske begivenhederne i Darfur-provinsen, som ICC-anklagesmyndigheden naturligvis ikke kunne få indrejsetilladelse til.

”Det var den 14. juli 2008, at jeg fremlagde min anden sag om Darfur [den første var mod to sudanske ministre, også anklaget for folkedrab. Red.] og vedrørende perioden fra marts 2003 og op til nu, sagde Ocampo. Jeg begærede en arrestordre udstedt mod Sudans præsident Omar Hassan al-Bashir for tre tilfælde af folkedrab, fem af forbrydelser mod menneskeheden og to af krigsforbrydelser.

Det var al-Bashir, der beordrede angreb på landsbyer og lejre med hjemstavnsfordrevne, voldtægt af kvinderne og barrierer for nødhjælpskøretøjer. Han gav offentlig ordre til ”*ikke at tage fanger og benytte den brændte jords taktik*”. Ja, han fjernede endog officerer og soldater, som nægtede at parere ordre. Præsidenten betragtede og betragter stammerne *fur*, *masalit* og *zaghwa* som en trussel mod hans magtposition. Hans formål var ikke bare at knuse en bon-

deopstand, men at knuse disse etniske grupper.”

Folkekræb er ikke nødvendigvis knyttet til krig

Men tilbage til Lemkin. Han efterlod sig blandt mange papirer, forslag, og tanker m.v., også en ufuldendt bog: ”Folkekræbets historie”, hvori han bl.a. beskæftiger sig med Sovjetunionens eksorbitante kornafleveringskvoter i Ukraine i 1932/33, hvor skønnet mindst fem millioner ukrainere omkom, mange af sult. Imidlertid var der grænser for, hvor megen konkret viden herom Lemkin kan have haft så tidligt som i 1950’erne. En indikation, men langt fra et bevis kan man kalde et Lemkin-citat af den ukrainske partichef Stanislaw Kossior fra 1933, hvori denne betegnede den ukrainske nationalisme som Sovjetstatens hovedfjende.

Den langstrakte massakre i Ukraine, særlig vendt mod selvejerbønderne, fremdrages her fordi nutidens selvstændige republik Ukraine ligefrem i lovs form (som tidligere omtalt i *FN-forbundets Nyhedsbrev*) har fastslået, at *den kunstige hungersnød 1932/33* var folkekræb. Jeg havde lejlighed til at drøfte det med én af Haag-konferencens talere, den irske professor *William Schabas*, der må regnes for én af verdens førende eksperter i folkekræb. Han mener ikke, at der her og nu er belæg for at betegne massemyrderierne i Ukraine som folkekræb, eftersom den *erklærede hensigt* om at udslette ukrainerne som folk ikke er påvist.

Det er ikke nok, at det hemmelige politis, KGB’s arkiver i Kijiv er blevet åbnet, det er dem i Moskva, det særlig drejer sig om, hvorfor Schabas foretrækker at forholde sig afventende. ”Men det var under alle omstændigheder en forbrydelse mod menneskeheden”, siger han. Denne term, dette folkeretlige *delikt*, fandt først sin endelige form som en folkeretsforbrydelse, da Straffetribunalet mod Eksjugoslavien blev oprettet – på en vis måde et ’opsamlingsbegreb’ for alt dét, der, når man beskæftigede sig mod *alvorlige brud på folkeretten*, ikke kunne få det ind under krigsforbrydelser eller folkekræb.

Nürnberg-domstolen, som dømte Det nazistiske Tredje Riges spidser brugte dog også begrebet, men dengang – før folkekræbsbegrebet var formuleret – omfattede det *også* folkekræb. Lemkin overværede selv Nürnberg-processen, men var dér skuffet over, at kun alvorlige forbrydelser med direkte relation til krigen blev pådømt. Han lagde senere megen vægt på, at ’hans’ folkekræbskonvention også gjaldt folkekræb begået i fredstid. Der var i hvert fald ikke nogen krig, da Rwanda-folkekræbet blev iværksat.

Burde man ikke have en piratdomstol?

En del eksperter var af den opfattelse, at folkekræbsbegrebet mest – eller udelukkende – bør anvendes til de nutidige og fremtidige tilfælde! Med andre ord tjener det ikke væsentlige formål at grave i den fjernere fortid for at granske om dette eller hint blodige ’masseover-

greb' nu passer på Lemkins folke-
drabsdefinition. Den kriminaliserer den
ansvarlige for tilsigtet (hele eller delvi-
se) udryddelse af en befolkningsgruppe
på grund af dennes *nationale, etniske, re-
ligiøse* eller *racemæssige* tilhørsforhold.
Da *politiske* eller *sociale* grupper ikke er
omfattet, falder en del målrettede mas-
saker uden for. Definitionen var som
så megen anden national eller interna-
tional retsfastsættelse udtryk for et
kompromis.

Ifølge Schabas ønskede Lemkin først og
fremmest beskyttelse af minoriteter.
Men i øvrigt er Lemkin ikke synderlig
konsekvent i sin egen håndtering af
folkeretsbegrebet, viser en del af hans
efterladte artikler m.v. Under sin lob-
bying af forskellige staters delegationer
til FN i årene 1945-48 benyttede han
forskellige argumenter, når han talte
med denne eller hin stat, fx lykkedes
det ham at berolige Sovjetunionen på
en sådan måde, at det ikke frygtede for
at nogle af dets "lig i lasten" kom til sy-
ne (som fx drabet på ca. 15.000 polske
officerer i Katyn-skovene nær Smolensk
i 1941) ved en tiltrædelse af folke-
drabskonventionen.

Den hidtidige retspraksis vedrørende
folke-
drab er beskeden, fordi det først
efter at *Jerntæppet* gik op omkr. 1990
lykkedes at få gang i *international straf-
feret*. Ganske vist havde mange af de
stater, der havde ratificeret folke-
drabskonventionen, strafsanktioneret folke-
drab, i deres nationale straffelove (incl.

Danmark). Men de *nye* folke-
drab ind-
traf først i 1990'erne. Blandt de ca. 35
domme, der er faldet ved Rwanda-
tribunalet, har 12 vedrørt personer,
dømt for folke-
drab, af de 16 domme
ved Eksjugoslavienstribunalet er det
blot én. Men sammenlagt er 60 andre
personer blevet dømt for krigsforbry-
delser og forbrydelser mod menneske-
heden, hvilke i deres infamitet sagtens
kan måle sig med folke-
drab (forfølgel-
se, tortur, deportation, drab mv.) De to
domstole skal have afsluttet deres virk-
somhed i løbet af et-to år, så tiden er ef-
terhånden knap. Spørgsmålet er om
Bosnien-Hercegovinas, Serbien og Kro-
atiens egen domstole vil/kan overtage
uafsluttede sager - det er mildt sagt
tvivlsomt.

Hvis Haag skal bevare sit ry som en
slags 'hovedstad' for international rets-
pleje (selv om fx også Strasbourg, Lu-
xembourg og Hamburg huser interna-
tionale domstole af betydning (vedr.
menneskeret, EU-ret og havret)), kan
man spørge om en fremtidig *piratdom-
stol* kunne få husly i denne by? Når pi-
rater anholdes på det åbne hav, så er
det meget godt at folkeretten tillader
retsforfølgning, men de enkelte lande -
som fx. Danmark - har ofte begræns-
ninger i deres straffelove, som ikke til-
lader retsforfølgning, hvis sørøverne fx
ikke lige har været i gang med sørøveri
mod deres egne borgere eller national
ejendom. Det er med andre ord et juri-
disk område, som i den grad kalder på
en international indsats.

INTERNATIONALT OVERBLIK

ved Henrik Døcker

30.000 hjemstavnsfordrevne i Darfur uden hjælpeforsyninger

Heftige kampe mellem Sudans Befrielseshær/Mini Minawi-fraktionen (SLA/(MM) i Sudans Darfur-provins og sudanske regeringsstyrker omkring byerne Muhajeria og Shearia hindrede i begyndelsen af februar FN og en række private organisationer i at bringe nødhjælpsforsyninger frem. Det drejer sig om fødevarer, medicin og tæpper. Og så en fællesmission fra Den Afrikanske Union og FN (UNAMID) måtte opgive at bevæge sig ind i dette område på grund af luftbombardementer fra uidentificerede fly, som gjorde sikkerhedssituationen uforudsigelig.

Nu er over 300.000 sudanere vendt tilbage til Sydsudan fra udlandet

Antallet af sudanere, der efter årelangt eksil i udlandet, er vendt tilbage til deres hjem i Sydsudan har nu oversteget 300.000, oplyser FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR). Et repatrieringsprogram blev iværksat efter at Sudans regering og Sudans Befrielsesfront/hær (SPLM/A) i januar 2005 undertegnede en fredsftale. Med UNHCR's hjælp begyndte landflygtige sudanere så at strømme hjem fra nabolande som Kenya, Uganda m.fl. lande. Den 22 år lange borgerkrig fik omkr. 500.000 mennesker til at flygte.

Den internationale Straffedomstol har indledt sin første sag

Der blev skrevet retshistorie på mere end én måde, da Den Internationale Straffedomstol (ICC) i slutningen af januar indledte sin første sag i Haag. Det var nemlig også første gang i folkerettens historie, at en ansvarlig for rekruttering af børnesoldater, congoleseren *Thomas Lubango Dyilo*, stod til retsligt regnskab for sine ugerninger. Han var leder af De Congolesiske Patriots Union i Ituri-regionen i den østlige del af Den demokratiske Republik Congo (DRC). Der vil under retssagen blive fremlagt 1671 dokumenter såvel som en video med Lubango fra en træningslejr for børnesoldater ned til 15 år.

Retsopgøret mod den første Røde Khmer-torturbøddel indledt

30 år efter De Røde Khmerers forfærdende massemyrderier på den cambodianske befolkning er den første torturbøddel fra dengang blevet stillet for retten. Tiltalt for forbrydelser mod menneskeheden fremstilledes den 66-årige tidligere matematiklærer *Kaing Guek Eav*, almindeligvis kaldet *Duch*, i februar for det særlige straffetribunal, sammensat af cambodianske og udenlandske dommere, i Cambodias hovedstad Phnom Penh. Som leder af det berygtede torturfængsel Tuol Sleng, indrettet i et tidligere gymnasium, var han ansvarlig for tortur af og drab på ca.

14.000 mennesker. Yderligere seks personer vil efter alt at dømme blive tiltalt ved domstolen, hvis finansielle grundlag er tilvejebragt af rige lande, bl.a. Japan.

Misbrug af børn, herunder tvangsrekruttering, udbredt i Den Centralafrikanske Republik

Den Centralafrikanske Republik hærages af mange voldelige overgreb på børn i forbindelse med de borgerkrigs-lignende tilstande, fremgår det af generalsekretær Ban Ki-moons seneste rapport fra dette område til FN-Sikkerhedsrådet. Både lokale ikke-statslige oprørsgrupper og landets egen hær misbruger børnene, begår voldtægt, tvinger dem til at kæmpe og nedbrænder endvidere landsbyer. Tusinder er sendt på flugt til mere rolige dele af landet. På grund af de mange kampe er det efterhånden kun 20 pct. af alle skolelever, der rent faktisk går i skole, oplyser FN's Børnefond UNICEF.

Stigende antal angreb på skole i Nordvest-Pakistan

FN's Børnefond UNICEF udtrykker bekymring over det stigende antal skoler i det nordvestlige Pakistan, der udsættes for væbnede angreb. Siden 2007 er over 170 statslige og private skoler, overvejende pigeskoler, blevet sprængt i luften eller udsat for påsatte brande, som lagde dem i aske. En del skoler er blevet lukket efter at være besat af væbnede grupper eller landets sikkerhedsstyrker som følge af trusler mod de kvindelige lærere, skolerne har haft ansat.

Vilkårlige anholdelser, tortur og henrettelser i Iran

I 30 året for den muslimske revolution i Iran konstaterer *Amnesty International* i en rapport, at landet fremdeles (og man kunne tilføje: ligesom under shahen) benytter sig af vilkårlige anholdelser, tortur og henrettelser i betydeligt omfang. Mindst 346 personer blev henrettet i 2008, et tal, der kun er overgået af Kina. Mindretalsgrupper som kurdere og tilhængere af Bahai-religionen er særlig udsat, men i øvrigt gør en række vagt formulerede love og en uklar retspraksis det muligt at straffe mange for bagvaskelse, afsløring af såkaldte statshemmeligheder, bespottelse af islam m.v. Et menneskeretscenter, grundlagt af den iranske Nobel-prismodtager Shirin Ebadi blev lukket i december.

Genopbygningen af Georgien er i gang

Det er nu godt et halvt år siden, den kortvarige krig mellem Georgien og Rusland forårsagede stor ødelæggelse. FN's Udviklingsprogram (UNDP) bevilgede indledningsvis syv mio. kr. til genopbygning, EU fulgte trop med 26 mio. kr., der skal gå til reetablering af infrastruktur, institutioner og almen forbedring af levestandarden. UNDP, der blandt sine medarbejdere i Georgien har den danske genopbygningsekspert Nils Christensen, sætter særlig ind i den hårdt ramte region Shida-Kartli, hvor skoler, vandforsyning og kloakering samt offentlige kontorer nu atter fungerer. 190.000 mennesker, som flygtede på grund af krigshandlingerne, er nu vendt tilbage - de 30.000 af dem må

stadig med myndighedernes bistand bo interimistisk.

Indledende overblik over krigsskaderne i Gaza

På en international donorkonference i Cairo i februar skabtes et første overblik over de skader, Gaza pådrog sig under den væbnede konflikt med Israel ved årets begyndelse. Trods den skrøbelige fred er FN's Udviklingsprogram UNDP gået i gang med genopbygningen. Den hindres dog af de transportrestriktioner, som den israelske regering har iværksat. Gaza var allerede inden krigen i en næsten håbløs situation med en befolkning, hvoraf 70 pct. levede under fattigdomsgrænsen. Eksistensgrundlaget for tusinder af civile er undermineret gennem systematiske ødelæggelser af bl.a. frugtplantager, fiskeindustri og mindre virksomheder.

Særlig medicin til børn skal nu udforskes nærmere

Verdenssundhedsorganisationen (WHO) har modtaget en donation på 9,7 mio. \$ fra Bill & Melinda Gates' Fond med henblik på sammen med FN's Børnefond (UNICEF) at iværksætte særlig forskning af medicin, egnet til børn. Mange børn i denne verden har ikke adgang til den rigtige behandling af deres sygdomme, fordi der ikke findes en børne-egnet medicin. På verdensplan dør 1000 børn under fem år hver time, diarré skriver sig eksempelvis for 17 pct. heraf. Der skal bl.a. zink til at forebygge dette, men det forefindes ikke altid. Lungebetændelse skriver

sig for andre 17 pct., som kan behandles med amoxicillin.

Graviditet har 300 gange højere udsigt til at ende dødeligt i fattige lande

At blive gravid indebærer fortsat den højeste risiko for kvinder i verdens fattige lande, fremgår det af en nylig UNICEF-statistik. For barnet er risikoen for ikke at overleve den første måned efter fødslen 14 gange større i ét af disse lande end i industrilandene, mens kvinden løber en 300 gange større risiko for at dø i barselseng. Der nævnes lande som Afghanistan, Angola, Den Demokratiske Republik Congo, Guinea-Bissau, Liberia, Mali, Sierra Leone, Somalia og Tchad.

Congos tidligere vicepræsident tiltalt ved Den Internationale Straffedomstol

Den tidligere vicepræsident i Den Demokratiske Republik Congo *Jean-Pierre Bemba Gombo* er ved Den Internationale Straffedomstol i Haag sat under tiltale for forbrydelser mod menneskeheden dengang han stod i spidsen for Den Congolesiske Befrielsesbevægelse (MLC), som begik tortur, voldtægt og mord på civile foruden mange slags nedværdigende behandling af mennesker i forbindelse med plyndringer af landsbyer under den blodige borgerkrig i Congos nabostat Den Centralafrikanske Republik. MLC tjente i 2002 som lejesoldater for denne republiks præsident Ange Felix Patassé, som stod svagt i et indre magtopgør. Bemba

Gombo blev anholdt under et besøg i Belgien i maj 2008.

Afghanistans minerydningsprogram mangler penge

Over 82.000 antipersonelminer blev Afghanistan ryddet for i 2008, men på grund af den internationale finanskriser er det tvivlsomt om det lykkes at tilvejebringe de 500 mio. \$, som minerydningsprogrammet behøver for at nå sit mål: At have ryddet hele landet for den slags miner i 2013. Afghanistan hører til de lande, der rummer flest miner, og over fire mio. afghanere bor i minebefængte områder.

Alle landflygtige fra Burundi vil snart være repatrieret

Et større repatrieringsprogram for landflygtige burundere i Tanzania er ved at nærme sig sin afslutning. FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR) har bistået 357.000 personer, deraf 63.000 i 2008, som i 1990'erne flygtede fra Burundi til nabolandet Tanzania. Men i alt skønnes 470.000 at være vendt tilbage fra såvel Tanzania som andre lande i løbet af de sidste seks år. En gruppe ældre burundiske flygtninge - helt tilbage til en flygtningebølge i 1972 - har imidlertid nu efter over 30 års ophold i Tanzania søgt om indfødsret til dette land.

Tre militsledere idømt livsvarigt fængsel ved Rwanda-Straffetribunalet

FN's Straffetribunal vedr. Rwanda, der har sæde i Arusha i Tanzania, idømte i december 2008 hjernen bag iværksæt-

telsen af folkedrabet på Rwandas tutsifolkegruppe i 1994, oberst *Théoneste Bagosora* livsvarigt fængsel for folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser. Han fandtes bl.a. ansvarlig for drabet på den rwandiske ministerpræsident Agathe Uwilingiyimana og andre rwandiske topfolk. Han stod også bag rwandiske soldaters drab på ti belgiske fredsvogtere og for at have organiseret massedrab i hovedstaden Kigali samt provinsbyen Gisenyi i april 1994. Sammen med ham fældedes samme straf over oberstløjtnant Anatole Nsengiyuva og major Aloys Ntabakuze for massakrer mod hhv. personalet på et offentligt kontor i Kigali og studerende ved Mutende Universitet.

Rwandisk sanger idømt fængselsstraf for opfordring til folkedrab

Den fremtrædende rwandiske sanger *Simon Bikindi* er af FN-straffetribunalet for Rwanda idømt 15 års fængsel for gennem sang og tale at have opfordret til folkedrab på Rwandas tutsibefolkning i 1994. Han oppiskede dermed hadet til tutsierne. Men han var også ansvarlig for de angreb og drab på tutsier i Gisenyi-præfekturet, som hutukampgruppen Interahamwe udførte. Rwanda-tribunalet pegede særlig på tre sange - Twasezereye, Nanga Abahutu og Bene Sebahinzi, som manipulerede Rwandas historie sådan, at hadet til tutsierne blev pisket op.

De fleste lande i verden har nu afskaffet dødsstraffen

FN's Generalforsamling vedtog i december en resolution, der opfordrer sta-

ter, der stadig har dødsstraf, til ikke at benytte sig af den. Iran, Japan, Kina, Singapore og USA var blandt de stater, der stemte imod resolutionen, idet de anfører, at det er op til de enkelte stater at afgøre om de vil gøre brug af denne straf. Men brug af den er under alle omstændigheder på tilbageslag. Pr. 1. november 2008 havde 137 stater afskaffet dødsstraffen, og i 2008 registreredes ifølge *Amnesty International* kun henrettelser i 24 lande. I 1989 var det 100,88 pct. af alle henrettelser fandt sted i fem lande, deriblandt Kina og Iran.

Slovak i spidsen for FN's Økonomiske Kommission for Europa

Slovakiets udenrigsminister *Jan Kubis* er af generalsekretær Ban Ki-moon udnævnt til eksekutivsekretær for FN's Økonomiske kommission for Europa (UNECE), der befordrer dialog om bl.a. økonomisk integration, energi, miljøbeskyttelse og handel mellem de 54 stater, der er tilsluttet kommissionen. Han afløser polakken Marek Belka. Kubis har tidligere været formand for Europarådets Ministerkomité og generalsekretær for OSCE (Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa).

FN erstatter EU-tropper i det urolige Tchad

FN's generalsekretær Ban Ki-moon har indstillet, at 4900 FN-soldater i år sendes til Tchad for at erstatte soldater fra EU's fredsstyrke (EUFOR), hvis mandat udløber i marts. Denne styrke har vist sig utilstrækkelig over for oprørerne i det østlige Tchad. FN-styrken vil få støtte fra 18 helikoptere, men eftersom

denne styrke mangler 1000 folk i forhold til det oprindeligt skønnede behov, får den med sikkerhed også problemer med at løse sin opgave.

FN-Sikkerhedsrådet forlænger Cypern-fredsstyrken

FN's fredsstyrke på Cypern (UNFICYP) er blevet forlænget til 15. juni 2009 uanset at forhandlingerne mellem repræsentanter for de græsk- og tyrkisk-cypriotiske befolkningsgrupper har beskrevet betydelige fremskridt i det sidste års tid. I sin seneste rapport om Cypern betegner generalsekretær Ban Ki-moon sig som 'opmuntret' over den beslutning den græsk-cypriotiske leder Demetris Christofias og den tyrkisk-cypriotiske Mehmet Ali Talat har truffet om at genoptage formelle forhandlinger om at tilvejebringe hvad de kalder en føderation baseret på 'to zoner, to kommuner'. De mødes i et område af Cyperns hovedstad Nicosia, som sorterer under FN. FN har haft fredstropper på den urolige Middelhavssø siden 1964, fire år efter dens selvstændighed i 1960.

FN støtter forlængelse af den europæiske stabiliseringsstyrke i Bosnien

FN-Sikkerhedsrådet har givet sin tilslutning til en forlængelse med ét år til november 2008 for Den Europæiske Unions Stabiliseringsstyrke (EUFOR) i Bosnien-Hercegovina. Denne styrke begyndte sin virksomhed i 2004, da den afløste en NATO-styrke. Rådet gentog i en resolution, at ansvaret for en gennemførelse af Dayton-freden i 1995, der afsluttede kampene i denne stat, ligger

hos dette lands egne myndigheder. Der er fortsat tale om en skrøbelig statsdannelse, og bedre blev det ikke, da det internationale samfunds såkaldte 'høje repræsentant' slovakken Miroslav Lajcak i januar trådte tilbage for at blive sit lands udenrigsminister.

FN er begyndte at udfase sin repræsentation i Kosovo

Efter ni et halvt år er FN's mission i Kosovo (UNMIK) begyndt at afvikle sit politi i den nu ét år gamle selvstændige stat Kosovo og overdrage beføjelserne til EU i form af dennes mission til tilvejebringelse af en retsstat (EULEX). Det har holdt hårdt at få gennemført denne overdragelse, og FN bevarer – ikke mindst af hensyn til det serbiske mindretal i den oprindelige serbiske provins – et vist overopsyn. Kosovo havde i det gamle Jugoslavien ikke status af delstatsrepublik (som Kroatien, Serbien, Slovenien, Bosnien-Hercegovina og Makedonien), men var bare en provins – hvilket var Ruslands formelle grund til ikke at ville anerkende områdets selvstændighed. Imidlertid har 54 stater, deriblandt Danmark, givet landet diplomatisk anerkendelse.

Nu tæt ved én milliard sultende mennesker i verden

Yderligere 40 mio. mennesker måtte i 2008 henregnes til sultende i denne verden, hvorved antallet totalt bragtes op på omkr. én milliard, fremgår det af statistik fra FAO, FN's særorganisation for levnedsmidler og landbrug. Stigningen 2007-8 var mere præcist fra 923 mio. til 963 mio. og årsagen er den ver-

densomspændende finanskrisse. Selv om prisen på de vigtigste kornsorter er faldet med over 50 pct. i løbet af sidste år, så er prisen stadig høj sammenlignet med året før, påpeger Hafez Ghanem, assisterende generaldirektør i FAO. Prisen ligger knap 30 pct. over 2008-niveauet.

Slaveri er internationalt forbudt, men flourerer alligevel i visse del af verden

Slaveri blev allerede forbudt ved en konvention af 1923, men består fremdeles 'dybt rodfæstet i mange menneskers liv' den dag i dag, fremgår det af et større komparativt studie af slaveri, gennemført inden for UNESCO's rammer. Verdens i dag 27 mio. slaver fordeles sig på mange kategorier så som: menneskehandel (*trafficking*), børneslaver, sex-slaver, livegenskab, udnyttelse som døgn-hushjælp etc. Slavehandel skønnes at indbringe 32 mio. \$ om året, i den gennemsnitlige pris på en slave er 90 \$. Slaveri er særlig udbredt i Vestafrika: Mali og Mauretanien. Også mange fattige bønder i Latinamerika lever på de store gårde under slavelignende forhold. UNESCO-redegørelsen tager til orde for tydeligere lovgivning og en mere konsekvent holdning til begrebet. Den 139 sider store rapport er udarbejdet under ledelse af Joel Quirk fra Wilberforce Instituttet til studie af slaveri og kvindeligeberettigelse i Storbritannien.

Utilstedelig behandling af enke efter FN-udsending

Da en FN-udsending, en britisk ingeniør, i 2000 blev fundet hængt på et hotelværelse i Kisangani i Republikken Congo, begyndte et sandt mareridt for hans enke. Selv om en kenyansk patolog fastslog, at ingeniøren, den 41-årige dr. Joe Comerford, var blevet myrdet, hævdede dennes umiddelbare arbejdsgiver UNDP, FN's Udviklingsprogram – støttende sig på eksperter, der udtalte sig på basis af fotos - at han havde begået selvmord. Comerford, der var udsendt forud for en FN-styrke på 5000 mand, var i færd med undersøgelser, der var stærkt belastende for nabostaten Rwanda. Hans enke, den hollandsk fødte Deborah Comerford-Verzuum, havde, fordi FN som sådan er immun over for søgsmål, kun den udvej at søge retfærdighed gennem FN's eget administrative system. FN øverste forvaltningstribunal måtte i 2008 konkludere, at hun havde været udsat for en "hensynsløs og hjerteløs" behandling af FN-organerne, idet hun ikke alene blev nægtet compensation, men også adgang til sagens akter. Hun tilkendtes 143.000 £ (1,2 mio. kr.) i godtgørelse.

FN's Udviklingsfond for Kvinder overgår sig selv med donationer

FN's Udviklingsfond for Kvinder (UNIFEM) uddelte i 2008 flere penge end nogensinde før: 19 mio. \$ til 23 projekter, fordelt på 29 lande. Mod fem mio. \$ året før. Blandt projekterne var ét til støtte for gennemførelse af Indiens lov til beskyttelse af kvinder mod vold i hjemmet, ét til Ecuador til beskyttelse af

kvinder i to landboprovins, der er præget af fattigdom og vold, som trænger sig ind fra konflikten i nabolandet Colombia, ét til Serbien, som skal støtte samarbejde mellem politi og sociale velfærdscentre med henblik på at systematisere og standardisere analyse af vold mod kvinder, og endelig ét til Kina sigtende på at styrke den politiske vilje til at få realiseret en national politik med tilhørende lovgivning om vold i hjemmet i samarbejde med Den Kinesiske Kvindeføderation og diverse ministerier.

Makedonien trækker Grækenland for Den Internationale Domstol

Makedonien er nu blevet så træt af de idelige græske besværinger over at det benytter sig af dette navn om sig selv, at det har indstævnet Grækenland for Den Internationale Domstol i Haag. Den aktuelle anledning er Grækenlands blokering af makedonsk medlemskab af NATO i forbindelse med at det insisterer på, at Makedonien skal hedde 'Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien (FYROM)' og kun dette. Makedonien ønsker at udøve sine rettigheder som en uafhængig stat i overensstemmelse med folkeretten og altså også selv bestemme hvilke internationale organisationer, den vil søge optagelse i.

Internationalt forbud mod klyngebomber, men ingen penge til promotion

94 stater underskrev i december 2008 den internationale konvention mod klyngebomber, men samtidig måtte det erkendes, at staterne kun har givet til-

sagn om fem pct. af de 459 mio. \$, som skønnes nødvendige til en FN-mineaktiveringskampagne, der bl.a. omfatter fjernelse af minerne. Ifølge konventionen skal signatarmagterne hjælpe ofre for minerne, bistå med at rydde minebefængte områder og sørge for destruktion af lagre af disse. I de senere år foreligger rapporter fra 72 lande om forekomst af landminer eller eksplosive rester af sådanne, og der er registreret 5426 ulykker med miner. Omkring en fjerdedel af ulykkerne går ud over børn – værst i Colombia. Men det er ikke kun stater, der spreder miner som led i krige: I Afghanistan, Colombia, Ecuador, Irak, Indien, Myanmar, Pakistan, Peru og Sri Lanka er det også ikke-statslige grupperinger.

Atter udsigt til forfærdende hungersnød i Nordkorea

Ekspertter fra FN's særorganisation for Levnedsmidler og Landbrug (FAO) og Verdensfødevareprogrammet (WFP) skønner, at 40 pct. af Nordkoreas befolkning – dvs. knap ni mio. mennesker – vil blive kastet ud i hungersnød i løbet af de nærmeste måneder på grund af mangel på korn. Landbrugsproduktionen i landet er ikke blevet tilført tilstrækkeligt med gødning, ligesom der har været mangel på fyringsolie. Der er en manko på 800.000 tons korn. Nordkoreanerne kommer bl.a. til at sulte, fordi jorden er blevet forringet på grund af manglende investeringer i landbruget.

Fald i den afghanske valmuedyrkning

Valmuedyrkningen faldt i 2008 med 30 pct. i Afghanistan, nærmere betegnet fra 193.000 til 157.000 hektar, oplyser FN's Kontor for Rusmidler og Kriminalitet (UNODC), som tilskriver det en klar holdning lige fra præsident Hamid Karzai og til hans ministre, til provinsguvernørerne, mullaherne og landsbylederne. Da det i provinserne Herat og Nangarhar blev forkyndt, at valmuedyrkning stred mod Koranen, blev der lyttet. I Badakhshan var det dog mere sammenkædningen af opium og voldelige forbrydelser, som befolkningen vendte sig imod.

Haiti på vej til at redde nogle af de millioner, kleptokraten Duvalier røvede

Haiti er i færd med at skaffe sig nogle af de seks mio. \$, daværende præsident Jean-Claude Duvalier bemægtigede sig fra landets statskasse. Takket være et initiativ fra FN er der kommet noget ud af en officiel henvendelse fra Haiti til regeringen i Schweiz, hvor eksdiktatoren havde gemt de stjålne penge. Efter at indehaverne af den konto, hvorpå pengene var indsat i en schweizisk bank, ikke kunne bevise, at pengene var erhvervet på lovlig vis, besluttede det schweiziske justitsforbunds kontor, at pengene skal returneres til den haitianske statskasse. Det hele er gennemført som led i et samarbejde mellem Verdensbankens og FN-kontoret for Rusmidler og Kriminalitet og under mottoet: "Bekæmp korruption og magtmisbrug".

Uganda, Sudan og Congo påvirket af angreb fra "Guds Modstandshær"

Over 15.000 congolesere er flygtet til Syd-Sudan efter at den ugandiske oprørsbevægelse *Guds Modstandshær* (*Lord's Resistance Army - LRA*) er gået til angreb i det nordøstlige Congo (DRC). FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR), Verdensfødevareprogrammet (WFP) og Børnefonden (UNICEF) er kommet på vanskelige opgaver med at undsætte flygtningene og flytte dem væk fra grænseområderne. LRA's hærgen skaber stor frygt, eftersom dens grusomhed - med bl.a. lemlæstelser og rekruttering af børnesoldater - er kendt gennem de sidste 20 år. Når regntiden i april sætter ind, bliver det helt umuligt

at nå flygtninge dér hvor de nu befinder sig.

Nu vil USA alligevel deltage i anti-racisme-konferencen "Durban II"

Den nye amerikanske regering under Barack Obama har besluttet, at USA alligevel godt vil deltage i FN's antiracisme-konference i Geneve 20.-24. april, ofte kaldet "Durban II", fordi den er en opfølgning på verdenskonferencen vendt mod racisme, racediskrimination, fremmedhad og dertil hørende intolerance i den sydafrikanske by Durban i 2001. En arbejdsgruppe, nedsat af en række FN-medlemsstater, har indledt forberedende drøftelser i Geneve for at få formuleret et udkast til en basistekst på 38 sider, som skal være slags drejebog for konferencen.